

Informatie- en opinieblad
van de Rijksuniversiteit
Limburg

nummer 2
25 september 1981

pagina 3

Zuinig

Terwijl aan verschillende universiteiten de noodklok wordt geluid, mag Maastricht in de handen knijpen over het behoud van wat men heeft. Er zit zelfs een uitbreiding in het vat, maar erg stormachtig is het niet meer.

pagina 5

Kwaliteit

Dokter zijn, dokter blijven. Wie denkt dat hij voor eeuwig de studieboeken kan sluiten na het behalen van zijn artsdiploma komt bedrogen uit als de plannen van de KNMG doorgaan.

pagina 7

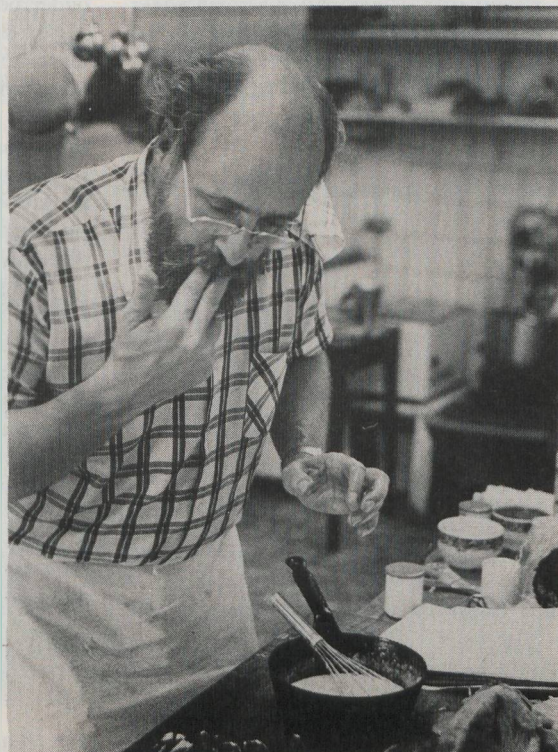
Geert

Frits weg, Geert van de Bom volgt op en wordt meteen gekonfronteerd met de vraag naar de zin van het bestaan. Voor een studentenpastor een akkefietje zou je zeggen.

pagina 8

Traditie

Het joods-filosofische denken wordt meer en meer opnieuw ontdekt als een inspiratiebron voor een opdrogende westerse samenleving. Jos op 't Root, een van de initiatiefnemers van het Joods Leerhuis legt uit hoe de rijkdom van de joodse traditie inspiratiebron is van het 'leren'.

WO krijgt 10 miljoen minder

Het onderwijs en de wetenschapsbeoefening gaan Nederland in 1982 rond 23 miljard gulden kosten. Alle bezuinigingen ten spijt is de begroting van O & W toch weer 200 miljoen gulden hoger dan die van 1981. De veelgewraakte Pais heeft daar heel hard voor moeten knokken, geven zelfs zijn tegenstanders grif toe.

Wat er intussen met het dikke pakket beleidsvoornemens bij deze begroting zal moeten gebeuren, dient te worden voorzien van een groot vraagteken. In een inleiding bij het begrotingsverhaal heeft de nieuwe minister Van Kemenade al te kennen gegeven dat hij de erfenis van zijn voorganger wel móest indienen om aan zijn wettelijke verplichtingen te voldoen, maar dat hij het stuk ijlings zou gaan toetsen aan de konklusies van het regeringsprogram. Over de wijzigingen die daaruit voortvloeien, zal hij de Kamer spoedig inlichten.

Van Kemenade voegde de daad bij het woord, want terwijl vrijdagmiddag de glazen werden geheven op de nieuwe ploeg, ontbrak de bewindsman in de feestzaal van de Nieuwe Uitleg in Den Haag. Hij zat alweer in zijn werkkamer, die hij vier jaar geleden 'met de pest in zijn lijf' — zoals hij toen toegaf — had moeten verlaten.

Toch schijnen de ambtenaren die hij gekplacht te maken met zijn stapels nota's, hem wel te mogen. 'Nu kunnen we eindelijk weer eens lachen', fluisterde een funktionaris, toen Van Kemenade de kleine Pais tot de voordeur wegbracht.

Hoger onderwijs

Van het geld op de onderwijsbegroting gaat in 1982 bijna zes miljard naar het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek. Dat verschilt niet veel van

vorig jaar, maar komt door de prijsstijgingen natuurlijk wel onvoordelig uit. Het is de bedoeling dat met ingang van het studiejaar 1982-'83 het kollegegeld bij HBO en WO wordt geïndexeerd, dat wil zeggen dat het mee gaat met de loonen prijsstijgingen. In het huidige stelsel van studiefinanciering zal al in het studiejaar 1981-'82 kompensatie worden verleend voor het hogere kollegegeld. In het HBO mag men bovendien één keer meer doubleren zonder zijn toelage te verliezen.

Voor het overige opent de bewindsman nog geen uitzicht op een nieuw stelsel van studiefinanciering; er 'zal nog wel enige tijd mee gemoeid zijn' en 'het beslag op de kapitaalmarkt is voor de regering een belangrijk aandachtspunt'. Verder geeft Pais toe dat van 1979 op 1980 voor het eerst sinds 1973 een daling van het aantal ingeschrevenen in het wetenschappelijk onderwijs is opgetreden (van 144779 naar 138761, = 4 procent) en dat dit het gevolg is van de kollegegeldmaatregel. Tegelijkertijd nam het aantal extraneï toe van 2302 naar 8546. De minister trekt niet de konklusie dat de kollegegeldmaatregel dus elitair is. De daling van het aantal ingeschrevenen strookt in ieder geval niet met de verwachte deelneming aan het wetenschappelijk onderwijs, die tot en met 1985 nog hoort te stijgen (van 138761 tot 155012), voordat aan het eind van de jaren tachtig

de daling van het geboortecijfer haar invloed zal doen gelden, nog versterkt door het effect van de tweefasenstructuur.

De 13 procent stijging van de studentenaantallen bij het WO wordt overigens nog overtroffen door de stijging bij het HBO, waar in 1985 24% meer studenten zullen zijn.

Intussen vreesst Pais een overaanbod van afgestudeerden in de sectoren van de gezondheidszorg, de onderwijsgevenden en de sociaal-kulturele hoek, waarvoor wettelijke maatregelen tot berperking van de capaciteit worden voorbereid.

Over de nieuwe wetten, zoals een kaderwet hoger onderwijs, die van belang is voor de samenwerking tussen HBO en WO, en over de 'bevroren' wet op het wetenschappelijk onderwijs '81, blijft de minister wijselijk vaag. Hij ontveinst zich niet dat de budgettaire omstandigheden waaronder de invoering van de tweefasenstructuur zich zal moeten voltrekken, 'verre van eenvoudig' zijn.

Van de nieuwe projekten aan bestaande universiteiten somt de minister op: de start van een juridische fakulteit en later van een economische fakulteit in Limburg, uitbreiding van de universitaire vestiging in Friesland (met onder meer studies ontwikkelingskunde, emancipatie, kulturele minderheden en Frisianistiek en een richting algemene gezondheidskunde in Rotterdam. Daarnaast is er de Open Universiteit, die in 1983 moet gaan draaien. Ondertussen dient het postakademisch onderwijs, zoals in 1981, te blijven groeien. De kleinste instellingen blijven de groeikernen.

Op het terrein van het wetenschaps- en onderzoekbeleid valt Pais goeddeels terug op de eerder gepubliceerde nota Wetenschapsbeleid en de BUOZ-nota. Hij inventariseert daarbij de gebieden die de speciale aandacht van de onderzoekers verdienen, met de duidelijke hint dat opvolging van zijn advies de financieringsproblemen wel eens zou kunnen verlichten. Dat geldt met name ook voor de eerste proefdisciplineplannen die van de grond zijn gekomen.

In zijn nopjes is de bewindsman met de niet geringe informatie die hem in 1981 is geworden uit de wetenschappelijke verslagen van de instellingen: 20.000 wetenschappelijke publikaties over ruim 30.000 universitaire onderzoekprestaties.

In 1982 zullen verdere stappen worden gezet op de weg die leidt naar een goed funktionerend systeem van assistent-onderzoekers, zo belooft hij tenslotte.

Voor zijn begrotingscijfers 1982 heeft de minister rekening gehouden met bezuinigingsmaatregelen. Belangrijk zijn de volgende acht:

1. Algemene aanpassing salarissen onderwijsgevenden . . .	90 miljoen
2. Algemene verlaging aanvangssalarissen . . .	2 miljoen
3. Indexering school- en kollegegelden . . .	7 miljoen
4. Verlaging exploitatiekosten universiteiten . . .	10 miljoen
5. Verlaging rijksstudietoelagen . . .	6 miljoen
6. Inkrimping instituten, kerkelijke opleidingen etc . . .	4 miljoen
7. Capaciteit opleidingen . . .	5 miljoen
8. Projektiebeleid . . .	5 miljoen

Samen 129 miljoen

Een aktie om te veel betaalde uitkeringen in de interim ziektekostenregeling in te vorderen, moet daarenboven nog eens 50 miljoen opbrengen. Een matiging van de voorschotten met liquide middelen beperkt de uitgaven voor 1982 verder met 368 miljoen.

In totaal meent de minister de budgetproblemen voor 1982 op die manier met 547 miljoen te verlichten.

RL krijgt 10 miljoen meer

Terwijl andere universiteiten de eerste van een lange reeks gedwongen ontslagen aan het voorbereiden zijn, komt de Rijksuniversiteit Limburg het komende jaar relatief gesproken met de schrik vrij. De RL geniet de bevoorrechte status van groeinstelling, maar het staat vast dat alleen die groeiplannen een kans maken die weinig geld kosten. Zelfs een goedkope voorziening als de economische fakulteit ontkomt niet aan het snoeimes van het kabinet: als het aan minister Pais ligt, komen de eerste economiestudenten niet in 1984 binnen, maar in 1985. Wat Pais' opvolger van Kemenade in petto heeft voor de nieuwbouw van het Akademisch Ziekenhuis, is een open vraag.

Volgens de geldende Meerjarenafspraken mocht de RL in 1982 rekenen op een bedrag van 73,9 miljoen gulden. Pais heeft daar in de begroting van zijn departement 1,6 miljoen gulden van afgehaald als Limburgse bijdrage aan het totaal van 10 miljoen gulden, dat het WO bijdraagt aan de bezuiniging op de overheidsuitgaven. Het bedrag van 72,3 miljoen dat de RL voor 1982 krijgt ligt bijna 10 miljoen gulden hoger dan de 63,4 miljoen die de universiteit in 1981 te besteden had. De stijging wordt verklaard door de uitbreiding van bestaande, nog niet volgroeide activiteiten zoals de studierichting Sociale Gezondheidskunde en door de start van een belangrijke nieuwe activiteit, de studierichting rechten, die over een jaar haar eerste studenten verwelkomt.

Economie een jaar later?

In het kader van de eerste besprekingen over de Meerjarenafspraken en het Algemeen Financieel Schema heeft de inmiddels afgetreden minister laten weten dat hij nog steeds zeer welwillend staat tegenover een economische fakulteit in Maastricht, maar dat hij daarvoor pas in 1984 de eerste middelen wil reserveren. Dat houdt in, dat in dat jaar pas begonnen kan worden met de voorbereiding van de studie en dat de eerste 100 studenten op zijn vroegst in 1985 kunnen worden opgevangen. Dat betekent een streep door de rekening van de universiteit die al in 1984 de eerste studenten dacht te kunnen binnenhalen. Overigens is de toezegging van Pais voor de Katholieke Hogeschool in Tilburg aanleiding om compensatie te eisen voor het verwachte verlies aan economiestudenten.

Ziekenhuis

Grote tevredenheid over de onderwijsbegroting voor het komende jaar heerst er bij het ziekenhuis Sint Annadal, waar de problemen rond de financiering van het akademiseringsproces van de baan lijken. Voor de kosten van dat proces heeft Pais voor het komende jaar 'n kleine 25 miljoen uitgetrokken. Dat is bijna tien miljoen meer dan het vorig jaar en drie miljoenen meer dan wat oorspronkelijk in het vooruitzicht was gesteld. De opluchting van het Annadalbestuur is des te groter, nu andere academische ziekenhuizen schrikbarend hoge bedragen moeten inleveren, zodat daar grote exploitatieproblemen te verwachten zijn. Over de nieuwbouwplannen van het Ziekenhuis Maastricht maakt men zich

voorlopig minder zorgen dan Limburgse kranten, die bij de presentatie van de begroting meldden, dat er voor 1982 geen bedrag voor nieuwbouw was gereserveerd. Een woordvoerder van het ziekenhuis wijst er echter op dat er voor 1982 ook geen bouwplannen bestaan. Voor het bestuur is belangrijker dat de gelden voor de nieuwbouw blijven voorkomen in het Intentioneel Investeringsprogramma. In de laatste versie van dat schema staan voor de komende jaren bedragen gereserveerd voor de nieuwbouw die oplopen van 1,1 miljoen in 1982 tot 25 miljoen in 1985. De aanvang van de bouw is voorzien voor eind 1983 begin 1984. Maar voor die tijd kan er nog veel veranderen, dat is in ieder geval duidelijk. In die richting wijzen ook geluiden dat voor de uitvoering van de Perspektievennota Limburg minder geld beschikbaar is. Dát zou ernstige gevolgen kunnen hebben voor de nieuwbouw. J.H.

Hemker waarschijnlijk nieuwe rector

Dezer dagen is de benoeming te verwachten van prof. dr. Coen Hemker tot rector magnificus van de Rijksuniversiteit Limburg. De voordracht, waarop Hemker op de eerste plaats staat, is door het Kollege van Dekanen aan de minister voorgelegd. De Universiteitsraad heeft zich met de kandidatuur van Hemker akkoord verklaard.

Tweede op de voordracht staat het huidige gekozen lid van het Kollege van Bestuur, prof. dr. H. Hulsmans. Hij was lange tijd de enige kandidaat waarover de dekanen konden beschikken, maar hij had bij zijn kandidaatstelling laten blijken dat hij niet geheel van harte de functie ambieerde. Dat heeft enige problemen veroorzaakt tijdens het verder verloop van de procedure. Toen Hemker zich plotseling als kandidaat aanmeldde werd hij door de dekanen meteen op de eerste plaats gezet en zakte Hulsmans dus naar de tweede. Hulsmans liet daarop weten dat hij alleen maar kandidaat wilde zijn als hij op de eerste plaats stond. Niettemin stuurden de dekanen een voordracht voor advies naar de universiteitsraad met Hemker als eerste en Hulsmans als tweede. Dat op de voordracht aan de minister twee namen voorkomen is een formeel voorschrift, dat her en der al de nodige problemen heeft opgeroepen. Na enige correspondentie tussen het kollege van bestuur, het kollege van dekanen, de U-raad en Hulsmans zelf, werd de laatste toch bereid gevonden als tweede op de voordracht te blijven staan. J.H.

De strijd om de Limburgse economiestudent

De kunst van het Oké-gevoel

'In het licht van de vraag 'Leeft Nederland Oké?' moet de meeste nadruk vallen op de belangrijkste uitkomsten dat een gezonde leefwijze inderdaad effect sorteert en dat spreiding van kennis terzake gunstige gevolgen voor het gedrag heeft.' Die zin staat als een soort moraal van het verhaal afgedrukt aan het slot van het rapport 'Leeft Nederland Oké?', de neerslag van een uitgebreid onderzoek naar de opvattingen van het Nederlandse volk over zijn gezondheid. (Zie ook *Observant* van 11 september)

Kennis

Gezondheidsvoorlichters en -opvoeders weten dus waar ze aan toe zijn: verbreed zoveel mogelijk kennis over gezond gedrag en zie hoe ongezond gedrag als sneeuw voor de zon verdwijnt. Maar pas op, dat is een a contrario-redenering die niet opgaat, waarschuwen twee van de onderzoekers en samenstellers van het rapport, Hans Philipsen en Ruud Halfens. *'De GVO is er al lang van teruggekomen dat alles op de kennis gegooid moet worden om mensen tot gezonder leven te brengen. Overdracht van kennis is nog maar één van het brede scala van instrumenten dat gehanteerd wordt om gedragsveranderingen in beweging te zetten'*, zegt Ruud Halfens.

Uit het onderzoek is gebleken dat met de ongelijke spreiding van kennis ook de spreiding van gezondheid ongelijk verdeeld is. Philipsen: *'Mensen die achtergesteld zijn in de samenleving, die een lagere opleiding hebben gevolgd, die een lager inkomen hebben, bezitten minder kennis over gezond gedrag en zijn daardoor minder in staat zich gezonder te gedragen.'* Philipsen illustreert daarmee het beperkte bereik van het instrument kennisoverdracht in de GVO. Bovendien speelt de culturele verankering van gedragingen een belangrijke rol. Uit het onderzoek is weer eens gebleken dat campagne voeren tegen overmatig alcoholgebruik vechten tegen de bierkaai is. Daarentegen ondergaat het rookgedrag een zeer gunstige verandering: als het aantal rokers blijft dalen zoals het nu daalt, zijn de niet-rokers onder de volwassenen zeer binnenkort in de meerderheid. Philipsen: *'Je kunt zeggen dat het grootste succes van GVO op het gebied van roken en voeding is geweest dat men de bevolking ervan doordrongen heeft dat de houding ten aanzien van roken en eten effect sorteert op de gezondheid. Je kunt tegenwoordig met recht en reden*

zeggen dat je niet rookt of iets niet eet omdat het slecht is voor je gezondheid. Bij alcohol is dat veel minder het geval. Alcohol blijft het aanvaarde middel bij uitstek om directe effecten op te roepen die sociaal als plezierig ervaren worden.' Juist bij alcohol wint de culturele verankering op punten van het kennisaspect. Met name de hoogste sociale klasse springt er daarbij uit: ofschoon daar de kennis over gezond gedrag het grootst is, is het percentage niet-drinkers er het geringst.

'Subjektieve' gezondheid

Wat voor waarde heeft de konstatering dat bepaalde groepen in de samenleving zich gezonder voelen dan andere? In hoeverre zijn ze werkelijk gezonder? Philipsen en Halfens wijzen erop dat de subjektieve gezondheid, dat is wat iemand ervaart als zijn gezondheid, als op groepsniveau hetzelfde pleegt voor te stellen als de objektieve gezondheid, die je met apparaten kunt meten en die trouwens een zeer omstreden begrip is. *'Je kunt alleen zeggen dat de ene klasse beter dan de andere geleerd heeft de objektieve gezondheid te vertalen in klachten. Maar je moet in de eerste plaats bedenken dat bijvoorbeeld ouderen en mensen uit lagere milieus meer klachten uiten omdat hun gezondheidstoestand gewoon slechter is. De klachtenscore van lager opgeleiden wordt nog eens extra benadrukt omdat zij veel minder geleerd hebben gevoelens van onbehagen en onzekerheden te verwerken. Ze zijn dus niet alleen ongezonder, ze somatiseren ook meer.'* Vrouwen vormen een duidelijke uitzondering. Zij leven gezonder (roken en drinken veel minder dan mannen en letten bij het eten meer op de fysieke gevolgen), maar hebben ook meer klachten. Philipsen verklaart dat door de culturele kontekst. Vrouwen weten meer over eten omdat zij de inkopen doen en koken en bovendien wordt van hen meer aanvaard dat zij klachten vertalen in lichte ongesteldheden. Mannen hebben geleerd zich flink te gedragen. Daarnaast wijst Philipsen op de invloed van de dames- en vrouwenbladen, die bulken van de gezondheidsadviezen.

Konsumentisme

De neiging tot het gebruik maken van gezondheidszorg, in sociologen-jargon aangeduid als konsumentisme, wordt volgens Philipsen en Halfens duidelijk in de hand gewerkt als de voorlichting zich richt op bedreigingen die van buiten op ons afkomen. De ondoordachte vertaling van natuurwetenschappen heeft wat dat betreft nadelig gewerkt op de verantwoordelijkheid die ieder voelt voor zijn gezondheid. *'Dat soort grappenmakerij van: zwangere vrouwen mogen geen*

drop eten of eet niet meer dan twee eieren per week, dat werkt konsumentisme in de hand. Een gezonde leefwijze speelt zich af tussen 'te veel' en 'te weinig'; tussen die twee uitersten moet je een optimum zien te vinden. Dat is ook wat 'Nederland Oké beoogd heeft,' zegt Philipsen.

Tenslotte: heeft het onderzoek nu definitief de stelling weerlegd dat mensen uit lagere milieus gemakkelijker naar de dokter lopen omdat het ze toch niks kost? *'Met de nodige voorzichtigheid kun je zeggen dat het niet onwaarschijnlijk is dat je met verzekeringsvormen, zoals wij die kennen, die het risico in grote mate verlegt van verzekerde naar verzekeraar, konsumentisme in de hand werkt. Je kunt niet zeggen dat zulke verzekeren eerder naar de dokter lopen omdat het niks kost, maar omdat zij het als een recht beschouwen, omdat ze ervoor hebben moeten betalen. Daarom zou het niet gek zijn als we die zekerheidsgedachte eens wat meer gingen vervangen door de verzekeringsgedachte, waardoor het accent weer meer op de eigen verantwoordelijkheid komt te liggen.'*

J.H.

observant

(voorheen Maffius).

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius. verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:

Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur:

Gerard Majoor (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Kees Schröer (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:

Ton Hamelaers, Jacques Herraets, Richard Janssen, Jan Meijers, Jo Ploum, Kees Ruissen, Maurice van der Sangen, Els Schoenmakers, Ger van der Vusse, Edith Goppel.

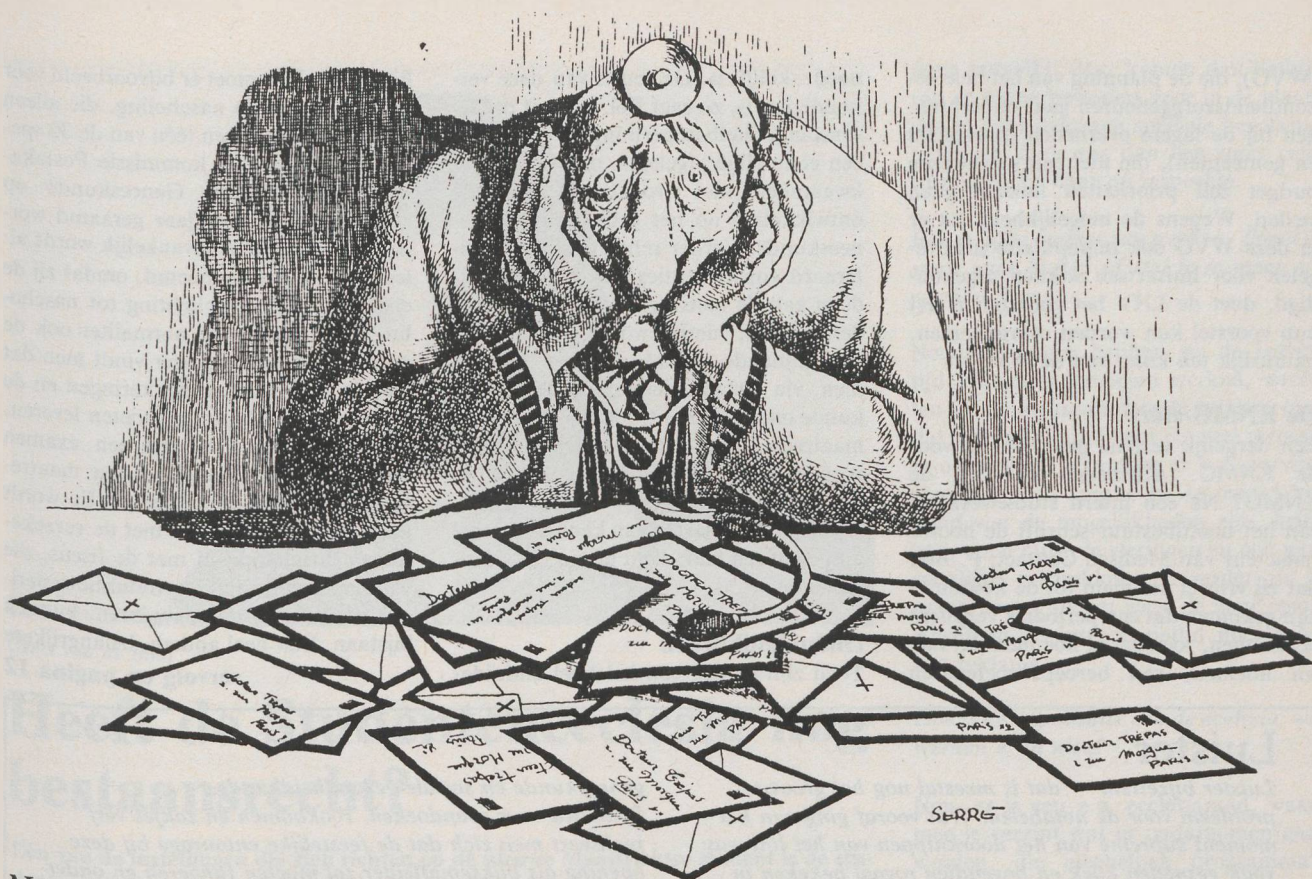
Adviseur: Joep Offermans.

Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk, Denise Claessens.

Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.

Druk: Leiter-Nypels BV, Maastricht

De volgende *Observant* verschijnt 9 oktober

Nascholingsplan voor huisartsen staat niet op zichzelf

Steekspel om kwaliteitsverbetering

Aan de lange reeks van pogingen en plannen om de kwaliteit van de gezondheidszorg te verbeteren of op zijn minst niet te doen verslechteren, kan sinds kort het voorstel van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG) toegevoegd worden na te scholen en de resultaten daarvan ook te toetsen, met alle consequenties van dien. Wanneer men echter kennis neemt van de achtergronden van dit plan, dan rijst de vraag of kwaliteitsverhoging wel de primaire drijfveer voor de KNMG geweest is.

De LHV-story

Ongeveer één maand voordat het KNMG-plan de krant haalde (dat was begin augustus), liet de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV), één van de organen van de KNMG, van zich horen met een voorstel dat in enkele opzichten opvallen veel overeenkomst met het bovengenoemde geval vertoonde. Het voorstel betreft een eigen, 'vrijwillig' ontworpen vestigingsbeleid. De LHV vindt namelijk dat de gemiddelde huisartspraktijk momenteel te groot is (2600 patiënten) om optimale zorg aan de patiënten te kunnen besteden; daarom, zegt de LHV, moeten de zittende huisartsen een gedeelte van hun patiënten afstaan, ten-

einde met de nieuwe praktijk van 1800 tot 2000 patiënten een hogere kwaliteit te realiseren en een hoog werkloosheidscijfer onder afgestudeerde huisartsen te voorkomen. Deze maatregel, die vanaf 1983 zou moeten worden ingeleid door een aantal overgangsregels om in 1988 uiteindelijk volledig van kracht te zijn, biedt aan naar schatting 1500 extra huisartsen werk. Als voorwaarde stelt de LHV echter wel dat de artsen er wat hun Beloning betreft niet op achteruit mogen gaan. Dus minder werk, maar wel evenveel verdienen? Nee, zegt de huisartsenclub dan weer, voor het lagere patiëntenaantal komt kwaliteitsverbetering in de plaats, die in de vorm van méér aandacht voor de patiënt, intercollegiale toetsing (hoe?), herscholing (verplicht?) en meer interdisciplinaire samenwerking, ook veel tijd kost.

Hete hangijzers

In het ontwerp zijn regels vastgelegd voor goodwill-overdracht, praktijkovername en praktijkverkleining. Zo dient allereerst de goodwill-overname afgeschaft te worden. Hiervoor dient een afkoopoperatie te worden uitgevoerd, die moet zorgen voor evenredige herverdeling van de patiëntennorm en voor de aanvullende oudedagsvoorziening. Ge-

raamde kosten: 1 miljard. De geldschietters zijn nog onbekend. Wanneer dit probleem (gigantisch weliswaar) opgelost mocht zijn, kan de praktijkverkleining beginnen. Hier liggen echter eveneens hete hangijzers. Een voorbeeld: een huisarts met een te grote praktijk zal, als het aan hem ligt, het liefst zijn lastige en risicovolle patiënten afstoten, zodat de jonge artsen de kans lopen te blijven zitten met 2000 patiënten die de deur platlopen (kwaliteitsverbetering?). Zal een algehele herverdeling uitkomst bieden? Misschien willen dan plotseling een heleboel mensen geen andere huisarts. Ik weet het niet, de LHV evenmin.

Dreiging

Maar waarom presenteert de LHV nu dit summier, vrijwillig ontwerp? Niet in de eerste plaats om meer afgestudeerde huisartsen aan een baan te helpen of om de kwaliteit van de gezondheidszorg te verbeteren, zoals zij doet voorkomen. Naar mijn mening moet dit samenraapsel van de LHV worden gezien als een laatste smeekbede aan de beleidsmedewerkers van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne om met haar gedachten rekening te houden. Waarvoor vreest men? Voor de opstapelstaande Wet Voorzieningen Gezondheidszorg

(WVG), die de planning van het hele gezondheidszorggebeuren gaat onderbrengen bij de lagere overheden (provincies en gemeenten), die met een toegewezen budget zelf prioriteiten moeten gaan stellen. Wegens de mogelijkheid dat er in deze WVG ook impopulaire maatregelen voor huisartsen worden afgekondigd, doet de LHV het voorkomen dat hun voorstel kan worden overgenomen, natuurlijk ten koste van de WVG.

De KNMG-story

Een dergelijk verhaal gaat ook op voor de KNMG. Allereerst, wat wil de KNMG? Na een intern studieweekend van het hoofdbestuur schrijft de hoofdredacteur van Medisch Contact, F. Bol, dat zij vrijwel unaniem tot de konklusie zijn gekomen dat een periodiek verplicht herexamen, toetsing of hoe men dat ook wil noemen, van beroepsbeoefenaren

noodzakelijk is. De reden van deze verkondiging is, zo zegt Bol, het feit dat levenslange titelbescherming op grond van een eenmalige afgelegde proeve van bekwaamheid niet strookt met de snelle ontwikkeling op het gebied van de geneeskunde. Verder schrijft hij dat er uiteraard consequenties aan het niet voldoen aan de toetsingseisen moeten worden gesteld; hierbij wordt gedacht aan een glijdende schaal, van een herexamen, via het uitoefenen van de geneeskunde onder toezicht, tot aan de uiterste maatregel: het ontnemen van de bevoegdheid. De nascholing zou aan de beroepsgroep zelf moeten worden overgelaten, terwijl het testen van kennis en vaardigheden een taak dient te zijn van de faculteiten.

Onduidelijkheden

Toch zijn er nog een heleboel onduide-

lijkheden. Wie moet er bijvoorbeeld voor de kosten van de nascholing, die alleen al voor de huisartsen (één van de 30 specialismen) door de commissie Postakademisch Onderwijs Geneeskunde op zo'n 20 miljoen per jaar geraamd worden, opdraaien? Aanvankelijk wordt alleen de overheid genoemd, omdat zij de enige is die de verplichting tot nascholing kan instellen en normaliter ook de opleidingen betaalt; later vindt men dat ook de ziektekostenverzekeringen en de artsen zelf een bijdrage moeten leveren. Hoe moet een arts, die een examen steeds niet haalt, na de diverse maatregelen financieel rondkomen? Er wordt gezinspeeld op een deal met de verzekeringsmaatschappij of met de fiscus, die hem gedurende zijn onproductieve periode, waarin hij moet studeren, kunnen bijstaan. Een heel andere, belangrijkere

vervolg op pagina 12

Luister

Luister bijzettem — dat is meestal nog het grootste probleem voor de notabelen. Wat vooraf ging aan het moment suprême van het doorknippen van het lint was vaak gesneden koek en bovendien royaal bekeken in voorbereidingscommissies, uitgewerkt onder de hoede van begeleidingscommissies en tenslotte gefiatteerd door de lokale Rotary, dus fout gaan kon niet meer. Maar de portée van wat bereikt werd staat of valt met de publieke presentatie: hoe daaraan luister wordt bijgezet.

Falikant fout ging het bijvoorbeeld laatst in Wijk waar de door middenstanders opgezette zaterdagse rommelmarkt formeel werd overgedragen aan de gemeente Maastricht. Vor de reguliere luister-bijdrage was een zaate hermenie voortijdig uit de mottenballen gehaald, maar dan slaat de onzekerheid toe: is dit wel optimaal? Dient de Mestreechter Staar niet voor achtergrondgezoem op de trappen van het station te worden opgesteld? Moeten Baeten c.s. het podium niet betreden op de tonen van de door 't L.S.O. gespeelde hoge zij'enmars? En dan wordt het idee geboren de nieuwste attractie uit te nodigen: de Stadsschutterij. Dus trekken de schutters die zaterdag onder dreigend tromgeroffel hun baantjes rond de markt, de meest onverwachte effecten teweeg brengend. het hermenieke zwijgt verschrikt, velen zien de schutters aan voor een detachement parkeerwachters en spoeden zich naar hun fout geparkeerde auto's, anderen verdringen zich voor het lege podium in de hoop een echte executie mee te maken. Maar door deze extra attractie blijft de markt ontluissterd achter . . .

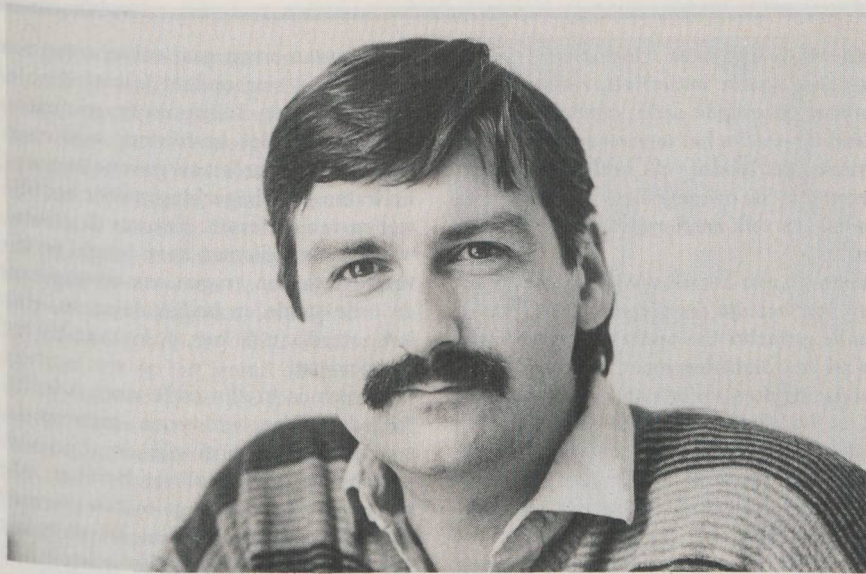
Rekening houdend met dit soort misgrepen wordt nu in de beslotenheid van de hoogste universitaire bestuurskringen al koortsachtig nagedacht hoe straks de opening van de nieuwbouw op Randwijk moet worden opgeluisterd. Het is inmiddels immers duidelijk dat bestuurderen en diensten er wel voor passen zich naar deze Akademische Weilandwinkel te laten deporteren, en daarmee treedt automatisch het alternatief in werking: het wordt een onderwijsgebouw voor studenten

geneeskunde en sociale gezondheidkunde. Benauwd voor spandoeken, rookbomen en zakjes verf realiseert men zich dat de feestelijke entourage bij deze opening als bliksemafleider zal moeten fungeren en onder deze druk komen de meest opzienbarende voorstellen ter tafel. Vast staat nu al dat er een wielervedstrijd komt van het Biomedisch Centrum naar het nieuwe Transitorium, waarvoor ook prominente wegrenners zullen worden gekontrakteerd. De uitslag van deze wedstrijd zal aantonen dat men vanuit BMC / Annadal het Transitorium per fiets binnen 7 minuten kan bereiken. Ludiek, maar wat kostbaar is het plan de studenten de ramen van het nieuwe gebouw te laten ingooien. Dit stilt de agressie en zou volgens de toelichting symboliseren dat dit onderwijsgebouw niet geïsoleerd staat maar juist open voor de maatschappij en de universitaire gemeenschap. Hier is echter tegen ingebracht dat de dichtsbijzijnde maatschappelijke nederzetting (Heugem) buiten gezichtafstand van het Transitorium ligt, dus dat dit uitnodigend gebaar naar de maatschappij zich mogelijk aan haar waarneming zal onttrekken.

Ook het laatste idee dat ik hier mag verklappen is van een verfrissende originaliteit. Het ligt in de bedoeling bij deze gelegenheid een standbeeld te onthullen en dat vervolgens door de N.S.E.M. te laten opblazen. Diskussiepunt is nog slechts wie dit huldeblijk in aanmerking komt: uw suggesties in deze worden echter gaarne ingewacht bij het College van Bestuur.

Gerard Majoor

Geert van de Bom

Heeft de Studentenecclesia nog bestaansrecht?

Eén van de instellingen die zich richten op de nieuwe Maastrichtse student is de studentenecclesia; voor de één een bekend verschijnsel dat ofwel negatieve dan wel positieve gevoelens oproept, voor de ander een volslagen onbekend begrip. Om over een aantal zaken wat duidelijkheid te krijgen, gingen we eens praten met Geert v.d. Bom die als studentenpastor parttime is verbonden aan de ecclesia.

Wat is de studentenecclesia precies, waarmee kun je het een beetje vergelijken?

Het lijkt denk ik nog het meest op een soort basis-groep, mensen die zich van de grond af opnieuw willen gaan bezighouden met vragen van geloof en maatschappij, maar wel vanuit een bepaalde traditie. Je kunt het zien als een initiatief van bestaande kerken om aanwezig te zijn in de studiesituatie, maar je kunt niet zeggen dat het námens de kerken gebeurt; het gebeurt meer door een bepaalde beweging binnen de kerken die uit is op vernieuwing. De ecclesia wil dan vooral bezinnend bezig zijn en tegelijkertijd de ontmoeting stimuleren. Je zit in je studie toch in een periode waarin je geconfronteerd wordt met de vragen: wat voor soort arts wil ik worden, hoe wil ik mijn beroep gaan uitoefenen, wat voor mensbeelden spelen daarbij op de achtergrond mee, wat vind ikzelf waardevol. Ik denk dat er dan behoefte ontstaat aan gesprek, hoe doen anderen dat, wat voor mensbeelden bestaan er eigenlijk. Je zou graag willen dat het op den duur een echte beweging wordt, maar het probleem is dat ikzelf aan de inhoudelijke kant van het werk nog nauwelijks ben toegekomen. Ik heb me tot nu toe voornamelijk bezig gehouden met voorwaarden scheppen en organisatorische zaken.

Er is toch een ontwikkeling gaande dat steeds meer mensen, en wellicht juist ook de joneren, zich afzetten tegen kerken. Heeft de studentenecclesia dan nog wel bestaansrecht?

Ik denk ook niet dat de ecclesia een kerk is in de gebruikelijke zin. Ik denk dat het veel meer aansluit bij de jongste kerk, zoals het ooit begon, bij mensen die een soort oriëntatie zoeken en daar met elkaar bezig zijn. Het probleem van de aansluiting bij jongen mensen is inderdaad ontzettend groot, juist omdat er veel vóóroordelen leven ten aanzien van de kerk als iets dat verouderd is. Het is geen artikel dat je gemakkelijk aan kunt prijzen. Men heeft er vaak al ervaringen mee die zo ontmoedigend zijn geweest, dat het lastig is de mensen te motiveren om nog eens opnieuw met zoiets in zee te gaan. Dus moet je het toch hebben van het opbouwen van goede ervaringen met elkaar wil het een beetje van de grond komen.

Had je al ervaring in dit soort werk voordat je hier kwam?

Ik ben in Amsterdam zo'n 4 jaar betrokken geweest bij een soort city-pastoraat, waarbij het hoofdzakelijk om studeren ging omdat zo'n centrum op den

duur ontvolkt: daar komen dan bedrijven en kamerbewoners voor in de plaats dus je hebt daar een speciale bevolking zitten en daar was dan een soort centrumkerk die daar op inspeelde.

Hoe is jullie manier van werken. Treed je sterk naar buiten of stel je je meer afwachtend op?

Noodgedwongen hebben we de laatste tijd afwachtend moeten werken, wachten tot de mensen interesse krijgen, omdat je te weinig tijd hebt om veel mensen te ontmoeten, waardoor er van werving eigenlijk geen sprake is. Je maakt bekend wat de mogelijkheden zijn, kringen, open huis, de vieringen en ook persoonlijke gesprekken, en verder zie je maar. Je zet als het ware de deur open. Alleen in de introductietijd maken we wat reclame.

Hoe is de organisatie van de ecclesia; wie werken er in mee?

Nou, er is een z.g. ecclesiaraad, waarmee je verzint wat er ondernomen gaat worden, die meehelpt programma's opzetten. Daarin zitten studenten van alle hogere beroepsopleidingen in Maastricht. Daarnaast is er de stichting Studentenecclesia die alleen zorgt voor de mogelijkheden om te werken. Waarover nogal wat verwarring bestaat is het onderscheid met Tafelstraat 13. Men verzeft die vaak met de ecclesia. De stichting Tafelstraat is een afzonderlijke stichting die gesubsidieerd wordt vanuit de RL, en deze stichting stelt haar accommodatie beschikbaar aan verschillende groeperingen, voorlopig nog alleen aan de ecclesia, maar in de toekomst zal dat best kunnen veranderen. Wij zouden daar zelf erg vòdr zijn. Momenteel ben ik de enige vast aan de ecclesia verbonden kracht en ben voor éénderde van mijn tijd voor dit werk vrijgesteld. We zijn druk bezig om uitbreiding van mankracht te realiseren, maar dat loopt niet zo snel. Op dit moment hebben we dus erg weinig armslag, waardoor een aantal zaken nog niet goed uit de verf komen. De ecclesiaraad vangt gelukkig één en ander op en we werken ook wel met gasten van buiten.

Is de ecclesia in de loop van de jaren veranderd?

In het begin was de ecclesia denk ik een ontmoetingscentrum met een met name ook sociale functie en een vormingsfunctie, maar die wat algemenere functies zijn in de loop der jaren, terecht denk ik,

vervolg op pagina 10

Het woord 'traditie' roept (aldus Willem Zuidema in zijn boek *'Gods Partner, ontmoeting met het Jodendom*. 1977) allerlei associaties op als: 'ouderwets, versteend, uit de tijd, harnas, dode letter, sleur, konformereren, gevestigde orde, dood, konservatisme'. In het Jodendom daarentegen drukt traditie precies het tegenovergestelde uit. Traditie is daar dynamisch en behelst creativiteit. Het Joodse volk heeft iedere generatie opnieuw een eigen zin en betekenis gegeven aan 'de overlevering'. Traditie betekent daar dan ook de neerslag van ervaringen die een volk heeft opgedaan in een eeuwenlange geschiedenis; zij blijft steeds aktueel.

In ons traditionele westerse denkpatroon hebben we aan kennis nooit een andere dimensie gegeven dan informatie en het bevatten van 'het zijn der dingen'. Ons hele onderwijsstelsel bijvoorbeeld is doordrenkt van de gedachte dat onderwijs op resultaat gericht moet zijn, informatie moet opleveren en vaardigheden moet aanleren.

Tot de enthousiaste pleitbezorgers van het joodse denken als een andere manier van omgaan met kennis behoort ook Jos op 't Root van de capaciteitsgroep Huisartsgeeneskunde, waar hij zich als andragoloog bezighoudt met de huisartsopleiding. Hij heeft verschillende publikaties op zijn naam staan die verband houden met het joods-filosofische denken en is een van de initiatiefnemers van de oprichting van het Leerhuis Limburg, dat dezer dagen zijn tweede seizoen ingaat.

Hoe de ervaringen en modellen uit de joodse traditie ook voor ons betekenis kunnen hebben, probeert Jos op 't Root in het onderstaande duidelijk te maken.

Joodse traditie als permanente inspiratiebron bij het leren

8

door Jos op 't Root

Je komt steeds meer mensen tegen die lijden aan een gevoel van onbestemdheid, van onmacht en uitzichtloosheid. Je treft ze niet alleen onder je vrienden, maar ook op je werk en in veel opleidingen aan. Studenten die informatie moeten verwerken en de vaardigheden moeten leren, krijgen nauwelijks gelegenheid zich bezig te houden met vragen die betrekking hebben op hun eigen, persoonlijke identifikatie. En dit terwijl kennis en vaardigheden pas in dat licht betekenis krijgen!

De Weense psychiater Viktor Frankl is een van de mensen die reeds tientallen jaren erop wijst, dat in onze tijd de vraag naar de betekenis en bedoeling van het leven te weinig gesteld wordt. Frankl spreekt in dit verband van het 'existent-

tiële vacuum van onze samenleving'. Het lijden van de mens in onze tijd is, volgens hem, vooral een lijden aan zinloosheid, terwijl zingeving juist de centrale kracht is die de menselijke levensloop bepaalt. De mens faalt in het begrijpen van de zin van het leven.

Erfgoed

In onze tijd van crisis en snelle veranderingen is het van het grootste belang continu voeling te houden met de eigen 'geestelijke' uitgangspunten en met de ervaringen en intenties die aan onze eigen beschaving ten grondslag liggen. De wortels en geestelijke uitgangspunten liggen voor onze christelijke en humanistische wereld, met name in de grieks-romeinse en in de joodse beschaving.

De Griekse denkwijze is de boventoon gaan voeren en heeft ook het Christendom sterk beïnvloed. Het jodendom lijkt te hebben afgedaan. Daardoor blijven wij verstoken van ervaringen die ook voor ons betekenis kunnen hebben. In het joodse erfgoed is van oudsher leren en leven als een continue bezigheid gepraktiseerd. De plaats waar dat bij uitstek gebeurt, is het Leerhuis.

Toetsen

De term leerhuis (in het hebreuws 'Bet ha-Midrassj': 'Huis van de uitlegkunde') wordt voor het eerst in het jaar 180 vóór de gewone jaartelling expliciet genoemd.

Het bestaan ervan gaat echter terug tot zo'n drie- à vierhonderd jaar eerder, in de tijd van de Babylonische gevangenschap. 'Het Bet ha-Midrassj was open voor zowel geleerden als gewone mensen. Er waren geen beperkingen voor het bijwonen van de lessen. Het was de plaats, waar je je problemen heen bracht en levenskwesies en vragen van alledag aan de orde stelde en bediscussieerde. Het leven werd aan de leer, de leer aan het leven getoetst!

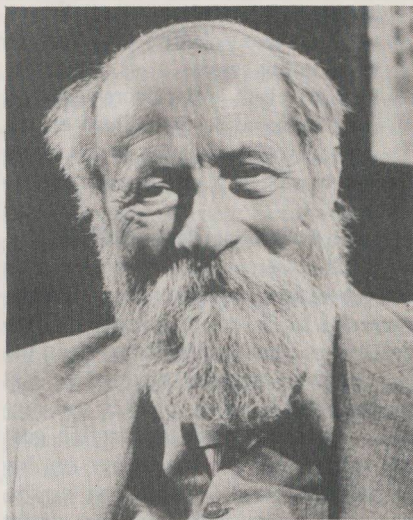
Het leerhuis in zijn oude vorm is in de loop der tijden verdwenen, maar in de een of andere vorm zijn er altijd wel joodse studiecentra blijven bestaan. Altijd zijn er leraren en geleerden geweest die zelf rondtrokken of naar wie de mensen toekwamen. In onze eeuw heeft het leerhuis weer hernieuwde betekenis en inhoud gekregen voor de Duits-joodse filosoof Franz Rosenzweig. In de jaren twintig richtte hij in Frankfurt-am-Main het 'Vrije Joodse Leerhuis' op. Met het woordje 'vrij' drukte hij uit dat het leerhuis vrij was voor iedereen en zonder voorwaarden (diploma's) toegankelijk. Rosenzweig was bezorgd om het verdwijnen van de joodse traditie als voedingsbodem en borg van het menselijk leven. Met het leerhuis sloot hij weer aan bij de traditie van het 'lerend leven' zoals dit in het Bet ha-Midrassj gepraktiseerd werd. Na de vroege dood van Rosenzweig in 1929 zette Martin Buber een groot gedeelte van het werk voort — zij het niet als leider van het leerhuis — (Buber had als filosoof een leeropdracht in Frankfurt. Hij sprak een groot publiek aan en wist ook veel niet-Joden door zijn woord te inspireren). Tot 1938 kan Buber het werk voortzetten, al was voordien al de bedreiging op de achtergrond erg sterk. De massale uitmoording van Europese joden in de tweede wereldoorlog zette veel Europeanen aan het denken over hun eigen 'beschaving' en over hun eigen 'menselijkheid'. De vraag naar het bestaan en de betekenis van de joodse werkelijkheid is (in kleine kring weliswaar) weer aktueel. Ook niet-joden luisteren naar de 'oude joodse woorden' en toetsen hieraan hun eigen levenservaringen. In Nederland zijn op diverse plaatsen dergelijke leergroepen (en leerhuizen) ontstaan. Ook in Maastricht zijn verleden jaar leergroepen van start gegaan. Essentieel is hierbij niet het leerhuis als plaats, maar vooral het karakter van het leren en de praxis ervan.

De Torah

De kloof tussen theorie en praktijk, waarmee wij in onze Grieks-europese

kultuur worstelen, vormt in de joodse traditie nauwelijks een probleem. Leer en leven staan in nauw verband met elkaar en vormen een organisch geheel. Kennis heeft ook niet zozeer het karakter van informatie, maar vooral van doorleefde ervaring. Het is een voortdurend-omgaan-met-de-(hebreuwse)-bijbel en het toetsen van de vragen en problemen uit de dagelijkse levenspraktijk. De grondslag van de joodse traditie berust dan ook op het lerend omgaan met de hebreuwse bijbel. De joodse levenswerkelijkheid en de hebreuwse bijbel vormen een verbondenheid en een eenheid met elkaar. Centraal in de hebreuwse bijbel staan de eerste vijf boeken, de boeken van Mozes: *de Torah*.

In ons grieks-christelijke denken zijn wij gewend het woord Torah als 'wet' ('nomos' in het Grieks) te vertalen. Maar de Torah is niet alleen en niet zozeer wet, maar vooral een levensleer. Martin Buber en Franz Rosenzweig spreken in hun vertaling van de hebreuwse bijbel van '*Weisung*'. '*Weisung*' wijst de mens de weg die hij moet gaan, zegt hoe hij moet handelen om gaaf en juist te leren leven en tot ontplooiing te komen. '*Weisung*' is zodoende ook '*Unterweisung*'.

Martin Buber

De Torah is geen denksysteem of denkmodel. Het is ook niet een boek of 'slechts' literatuur. Het is een verwijzing naar het leven zelf. Wat de joden in de Torah zoeken, zijn niet alleen maar bepaalde waarheden en het is ook niet een bepaalde manier van leven of alleen maar levenswijsheid, maar letterlijk genomen 'alles'. **Torah is leven en overleven, herinneren en overleveren, vermaning en troost, bidden en gedenken, ver-**

Franz Rosenzweig

wijzing en aansporing. Torah is leven, doen en horen.

De Torah, zo leert de traditie, is op de berg Sinaï gegeven aan Mozes, de eerste leraar en kommentator. In later tijden is de mondelinge Torah door de rabbijnen op schrift gesteld. Ook met de hieraan steeds weer getoetste levenservaringen is dit gebeurd. Zodoende is de joodse traditie als een continue leertraditie te verstaan. Ze wordt beheerst door de vraag naar de bedoeling van het geschapene en het geopenbaarde. Volgens de Amsterdamse hoogleraar en rabbijn Yehuda Aschkenasy gaat het bij het joodse weten en leren maar om één ding en dat is god's plan zoals hij dat in zijn Torah geopenbaard heeft. (*'De Torah is een blauwdruk voor de schepping'*). Dat plan behelst een opdracht aan de mens en de mens wil die leren kennen.

Het woord Torah wordt op verschillende manieren gebruikt en heeft dus verschillende betekenissen of betekenisnuances, maar 'het verwijst altijd naar iets dat onderwezen en geleerd wordt'.

Ido Abram noemt dit *het permanente leren*. (In april 1980 promoveerde hij op een onderwijs-filosofische studie met die titel bij prof. A.D. de Groot te Amsterdam). Volgens Abram moet er in het leerproces een dialogische, op sympathie berustende relatie tussen leraar en leerling bestaan. De gedachten hoe dit leerproces moet zijn, zijn in de joodse traditie sterk ontwikkeld.

Leerregels

Levenservaringen en traditie worden in het joods leren steeds aan elkaar gekoppeld. Het gaat erom aanwijzingen te vinden die je huidige doen en laten richting kunnen geven. In de discussies van de leerlingen met de leraar en van de leer-

Rabbi Gamaliël geeft onderricht in de thora: laatmiddeleeuwse miniatuur uit het Haggada-(paasritueel-)manuscript van Serajewo

lingen onderling, gaat het niet om gelijk krijgen, maar om van elkaar te leren. De bezigheid van het leren zelf is essentieel; niet het gelijk of het leerresultaat. Abram: 'Het is het leren dat het leven betekenis geeft en de leerling gelukkig kan maken.' Het leren dient belangeloos te zijn. Alleen dan is de mens werkelijk vrij. Abram: 'De belangeloos lerende leerling die eert om het leren zelf en al lerende permanent werkt aan zijn eigen gaafheid, is het prototype van de vrije mens'. In het leerproces gaat het niet om het belang van de leraar. Een leraar mag niet door een leerling aanbeden worden, want dan is er sprake van afgoderij. Van het grootste belang is het leerproces zelf en dat moet zuiver gehouden worden. Niet de leraar en het onderwijssysteem staan in het middelpunt, maar de leerling die moet leren verantwoordelijkheid te dragen voor zijn eigen leven. Het 'lerend leren' is in de joodse traditie overigens geen vanzelfsprekend gebeuren, maar iets dat doorzettingsvermogen en wilskracht vereist. In het joodse leren gelden vijf methodische regels. In zijn boek somt Abram ze op:

1. Leer permanent; zeg niet: als ik tijd heb, zal ik leren, misschien zul je nooit tijd hebben.
2. Herhaal; zodat het weten van de leerling ten goede verandert en zijn gedrag gunstig beïnvloedt.
3. Leer individueel en kollektief; door middel van zelfstudie en studie in de groep.

Studentenecclesia

(vervolg op pagina 7)

overgenomen door gezelligheidsverenigingen, door de universiteit, die bijvoorbeeld Studium Generale organiseert, en andere culturele instellingen. Je komt zo dus eigenlijk meer terug op je eigen functie, om samen met mensen je te bezinnen waarmee je bezig bent. Een voorbeeld met betrekking tot de studie is, dat men algemeen toch niet meer geloofd in waarde vrije wetenschap. Je krijgt dan te maken met de vraag: welke waarden komen in zo'n studie centraal te staan en welke worden over het hoofd gezien. Mensen worden meer gedwongen om zelf te kiezen op wat voor manier ze met zulke dingen omgaan. De ecclesia kan daarbij helpen zulke vragen boven tafel te krijgen. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld bij relaties. Beschouw je ander mensen in het verlengde van de consumptie-maatschappij of spelen er ook andere waarden een rol. Hoeveel eigenheid gun je een ander en hoever moet je je aanpassen. Dat zijn fundamentele vragen die je jezelf moet stellen.

4. Leer door in de praktijk te brengen; het gaat niet om de interpretatie van mens en maatschappij maar om de verandering ervan.
5. Plan het eigen leven; doorslaggevend is de persoonlijke bereidheid en het vermogen om het leren in het dagelijks leven een plaats te geven.

Griekse en joodse denktraditie

De joods-oosterse drang tot weten is van een geheel ander karakter dan de griekse-westerse. In de wetenschap die zich op de Griekse denktraditie baseert zijn begrippen en theoriën belangrijk. Het joodse weten laat zich vooral in met situaties. In de Griekse denktraditie gaat het om het 'zijn' en 'het weten', om begrippen als 'ruimte', 'natuur' en 'de dingen'. Het joodse denken legt het aksent op gebeurtenissen/situaties die de mensen raken en waarin gesproken wordt. Centraal staan hierbij begrippen als 'tijd', 'geschiedenis' en 'woorden'. Thorleif Boman, die in een studie het griekse en het joodse denken met elkaar vergeleken heeft, zegt het treffend zo: 'Für die Hebräer ist er charakteristisch, dass ihre Worte wirken, für die Griechen, dass das Wort ist'. (Vrij vertaald: Joodse woorden beschrijven situaties en geven richtlijnen voor het handelen, Griekse woorden duiden meer op het wezen en het zijn van de dingen).

In de westerse levensopvatting wordt vooral de eigen persoonlijke en culturele autonomie nagestreefd. In de joodse le-

vensopvatting is fundamenteel *de relatie*; de joodse intentie is 'het scheppen van ruimte voor de integriteit van de ander' (David Hartman).

In een interview met het joods-christelijk periodiek 'Ter Herkenning' zegt Aschkenasy over de twee verschillende wijzen van denken: 'In het westerse denken betekent 'weten': de gegevens in de greep hebben, maar in de bijbelse traditie is het precies omgekeerd: het weten wil de mens in de greep krijgen. Tegen mijn leerlingen zeg ik altijd: je kunt niet alles begrijpen, en misschien is het ook amar goed ook dat je niet alles begrijpen kunt, maar wat je wel kunt, is je deze werkelijkheid in de greep laten nemen. Als deze houding ontstaat, dan gaat voor de theoloog (en niet alleen voor hem) een nieuwe wereld open; hij ontdekt dat alle woorden uit de traditie geen abstracties zijn, maar neerslag van een geleefde werkelijkheid; hij laat zich in de stroom en de werking van die werkelijkheid betrekken en voordat hij het weet, verliest hij de behoefte om alles te systematiseren. Vanzelf ontdekt hij dan organische verbanden waarvan hij geen weet had en die de plaats innemen van de systematiek'. Abram, (leerling van Aschkenasy) leert op zijn beurt: 'Het gaat er niet om wat de leerling met de kennis doet, maar om wat de kennis met de leerling doet. Het gaat erom dat het weten, dat de leerling zich verwerft, hem ten goede verandert en zijn gedrag gunstig beïnvloedt'.

Levensperspektief

De joodse traditie behoort tot het erfgoed van onze westerse beschaving. Zowel in historisch opzicht als voor de huidige westerse samenleving is de bestudering daarvan relevant. Vooral de mens die op zoek is naar de zin van het leven en een leidraad nodig heeft, biedt dit denken een houvast. Daarom is een zoeken naar de diepere betekenis ervan zinvol. Temeer daar we in een tijd leven die aan sterke veranderingen onderhevig is en voor nogal wat mensen een chaotisch karakter draagt.

Op universiteiten en andere opleidingsinstituten zou men zich moeten realiseren dat jonge mensen niet alleen kennis en vaardigheden bijgebracht moeten worden, maar eerst en vooral een levensperspektief. Het gaat immers niet om de dingen-op-zichzelf, maar om de mens-zelf die erachter steekt.

Aschkenasy: 'Ook universitaire gemeenschappen hebben wel eens de neiging te vergeten waar het begin van alle wijsheid ligt'.

Jos Op 't Root

* Ido B.H. ABRAM, *Joodse traditie als permanent leren*. Hilversum. 1980 (diss.)

Toch merk je dat de ecclesia voor veel mensen een drempel heeft, mogelijk door een stuk verleden van mensen en ook doordat we ons met meer fundamentele zaken bezig houden, waarbij je ook over jezelf moet nadenken.

Je zou ook willen dat uit dit soort dingen meer actie ontstaat. Er bestaan natuurlijk ook allerlei kernen in Maastricht, zoals vredesgroepen, en ik denk dat die in hun idealen en filosofie dicht aanzitten tegen wat wij willen. Ik zou in het komende jaar ook willen proberen zoveel mogelijk contacten te leggen met zulke groepen als IKV, Amnesty, Taizè-beweging, groepen die zich bezighouden met alternatieve geneeswijzen, omdat juist ook daar mensbeelden achter schuilgaan. Tenslotte hebben niet alleen wij hen iets te zeggen, maar ook omdat zij ons iets te zeggen hebben. Zolang er mensen zijn die dit soort idealen nastreven en elkaar willen ontmoeten om daarover en over hun eigen motieven en ervaringen te praten, heeft de ecclesia bestaansrecht.

K.R.

MRC zoekt weg in wettelijke doolhof

Al voor het uitkomen van de nota-Hendriks in 1974 is in de regio Zuid-Limburg een aanvang gemaakt met een bundeling van de krachten die samen de regionale gezondheidszorg voor hun rekening nemen. Sindsdien zijn nog meer regelingen ontworpen die tot doel hebben de planning in de gezondheidszorg te verbeteren. Het Medisch Regionaal Centrum staat voor de gigantische taak een modeloplossing te vinden die een uitweg biedt uit de wettelijke doolhof. Zolang die niet gevonden is hebben tegenkrachten, die niet gebaat zijn bij een werkelijk nieuwe aanpak van de regionale gezondheidszorg, vrij spel, vrees de deelprojectgroep MCM, die bij monde van Marius Vaags zijn ongerustheid verwoordt.

Al vóór de publicatie van de stucturnota van staatssecretaris Hendriks in 1974 werd de Stuurgroep Medisch Regionaal Centrum in het leven geroepen. Deze had als taak de samenwerking te bevorderen binnen de gehele gezondheidszorg in de regio en tussen de regionale gezondheidszorg en de Medische Faculteit van de R.L. De geografische werkingssfeer is begrensd door de lijn Roosteren-Susteren en de grenzen van Zuid-Limburg. In functionele zin omvat zij alle échelons en geledingen van de gezondheidszorg.

Na een moeilijke aanloopfase bereikte het M.R.C. in 1976 zijn tweede ontwikkelingsfase. Dit mondde uit in een geheel van organen bestaande uit zes hoofdwerkgroepen, vele regionale functionele- en ad hoc-werkgroepen alsmede sub-regionale samenwerkingsverbanden onder de koepel van een bestuur en een raad. Dit samenstel van organen probeerde tot zaken te komen onder het toezicht oog van gezondheidszorginstellingen en werkers, consumentenvertegenwoordigers en overheid.

Spoedig werd duidelijk dat een juridische structuur onmisbaar was voor het realiseren van de gestelde doelen. De M.R.C.-Raad, die voorloper is van een regionale Raad voor Volksgezondheid, stelt de hoofdlijnen vast van het door het M.R.C.-bestuur te ontwikkelen en uit te

voeren beleid. Dit beleid toetst zij aan de door de overheid gestelde uitgangspunten en aan de inzichten van enerzijds de instellingen en werkers en anderzijds de konsument. Omdat medio 1976 een geschikt publiek-rechtelijk kader ontbrak bleek een regeling op deze basis voor M.R.C. onmogelijk. Uit de overblijvende keuzemogelijkheden, handhaving van de tot dan toe vrijwillige onverbindende vorm of één of meer regelingen op privaatrechterlijke basis werd gekozen voor de stichtingsvorm. Op 11 oktober 1977 werd de notariële akte van oprichting van de 'Stichting Medisch Regionaal Centrum Zuid-Limburg' verleden. Deze privaatrechterlijke stichting zal haar bestaan beëindigen bij het van kracht worden van nieuwe wettelijke regelingen m.b.t. regionalisatie van de gezondheidszorg.

Kaderwet

Door de Rijksoverheid wordt reeds geruime tijd gestreefd naar een harmonisatie van de wetgeving op het totale terrein van het welzijn, inclusief de gezondheidszorg. Hiervoor is de Kaderwet Specifiek Welzijn ontworpen. Getracht wordt om te komen tot vierjaren-planningen van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen gezamenlijk. Verschillen in schaalgrootte en reikwijdte zijn slechts enkele oorzaken die deze poging tot geleidelijke integratie van de planningsystemen van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg (W.V.G.) en de Kaderwet Specifiek Welzijn (K.S.W.) tot een bijzonder gecompliceerde aangelegenheid maken.

In de K.S.W. is de Provinciale Raad (P.R.) met diens districtscommissies opgenomen als één van de adviesorganen van de sector zorg van deze wet.

Binnen dit grote kader probeert de W.V.G. te komen tot een planning van de totale gezondheidszorg, d.w.z. van de intra-, semi-, en extra-murale voorzieningen. Goede samenwerking tussen die voorzieningen wordt genoemd als middel om te komen tot optimale onderlinge afstemming. Bij de plan-voorbereiding dient de P.R. dan wel diens districtscommissies om advies te worden gevraagd. Aan Provinciaal Bestuur (P.B.) en de samenwerkende gemeente-besturen V.L.G. (Vereniging van Limburgse Gemeenten) is een planningstaak toebedacht t.a.v. de eerstelijns-gezondheidszorg.

De gemeentebesturen dienen ter voorbereiding van hun plannen de P.R. of de districtscommissies van de Raad om advies te vragen. Daarnaast zal rekening houdende met de gefaseerde invoering van deze wet in overleg tussen P.B., V.L.G. en de P.R. worden gezien welke

procedures hierbij gehanteerd zullen worden.

Nog geen plan

De reeds lang van kracht zijnde Wet Ziekenhuisvoorzieningen, op grond waarvan de planning van de intra-murale gezondheidszorg tot stand diende te worden gebracht, funktioneert gebrekkig. Pas eind 1980 werden de concept-richtlijnen voor de bedoelde planning gepubliceerd. Dit heeft ertoe geleid, dat er nog geen plan in de zin van deze wet is opgesteld.

In een fase, waarin er sprake is van een nieuw te bouwen academisch ziekenhuis met 600-700 bedden, waarin onderwijs-, onderzoeks- en patiëntenbelang alsmede de lange-termijnplanning van Vomil veiliggesteld dienen te worden tegen 'Inwerkende Machten' van 'Bouwlobby', het 'politieke circuit', het 'medisch-industrieelcomplex' en de mede door dit complex gestimuleerde expansiedrift van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, dient betwijfeld te worden of genoemde wettelijke regelingen voldoende gerijpt zijn om onherstelbare ongelukken te voorkomen.

De deelprojectgroep 'Structuur en funktioneer van het Medisch Cluster' volgens Maastrichts Model (M.C.M., spreek uit EMCEM) wenst alle betrokkenen de wijsheid en visie toe om de lange termijnplanning van Vomil in casu regionalisering, democratisering van de gezondheidszorg en regio-specifieke basisfilosofie niet te doorkruisen.

Namens deze

Marius Vaags.

KOKO

Cyclus over sekten

In oktober a.s. organiseert de studentenvereniging 'KOKO' een lezingencyclus over sekten.

De eerste lezing, op 5 oktober zal gehouden worden door Dr. J. van der Lans, die als kultuurpsycholoog te Nijmegen werkt. Hij zal ingaan op het huidige kulturele klimaat en haar relatie tot het ontstaan van sekten. Op 12 oktober zal Drs. van Knippenberg het hebben over de Baghwan, zijn volgelingen en zijn eigen ervaringen met deze beweging.

Op 19 oktober komt de godsdienstsocioloog Drs. Hahn en op 26 oktober volgt een discussie met ex-sekteleden.

Alle lezingen beginnen om 20.00 uur in de aula.

De kulturele commissie

Eerste diploma's bij Algemene Fakuliteit

(van Voorlichting)

Op de tweede dag van het Academisch Jaar '81/'82 zijn in de aula voor een talrijk publiek, bestaande uit eerste en tweedejaars studenten Sociale Gezondheidskunde en belangstellende medewerkers, de eerste propedeuse-diploma's Sociale Gezondheidskunde uitgereikt. Omdat de tweefasenstructuur voor Sociale Gezondheidskunde per 1 september 1981 van kracht is geworden, een jaar eerder dan voor de overige universitaire opleidingen, mag aangenomen worden, dat het hier om een landelijke primeur gaat. In de tweefasenstructuur wordt aan de propedeuse de status van een echt examen gehecht. Vroeger vormde het 'propjes' slechts een beperkt onderdeel van het kandidaatsexamen, welke laatste thans op de nominatie staat geheel te verdwijnen. Had de student tot op heden vóór zijn doctoraal examen geen enkele keuzemogelijkheid, in de tweefasenstructuur wordt de mogelijkheid geboden na het propedeutisch examen al te kiezen in een bepaalde richting van de beroepspraktijk. Ook na het doctoraal examen zijn er — zij het voor een beperkt aantal doorstromende studenten — mogelijkheden tot specialisatie die — afhankelijk van de keuze — ½ tot 2 jaar vergen. Aldus heeft de Sociale Gezondheidskunde in tweeërlei opzicht een experimenteel karakter: niet alleen betreft het een — zeker voor Nederland — geheel nieuwe tak van wetenschap, ook de vormgeving van het onderwijs betekent

een innovatie. Een en ander werd in een korte toespraak nog eens onderstreept door Prof. Thung.

Terugblik

Het was aan Hans Philipsen om de 'eerste' bul exemplarisch ter hand te stellen. Resi Kusters mocht hem in ontvangst nemen. In een korte toespraak lichtte Philipsen speciaal voor de aanwezige eerstejaars het begrip Sociale Gezondheidskunde toe. De tweedejaars mochten deze beschouwen als een 'herhaalcursus met enigszins verlegde accenten'. Terugblikkend over het eerste jaar, prees Philipsen de 'esprit de corps' waarmee zowel studenten als medewerkers problemen en commoties, die in een startfase onvermijdelijk zijn, hebben ondervangen. Er heerste — en er heerst nog steeds — een ware pioniersmentaliteit. Het aantal studenten en stafmedewerkers is ten opzichte van september 1980 verdubbeld. Nog meer nieuwe medewerkers en nieuwe infrastructurele maatregelen zijn op komst. Of daarmee ook betere tijden aanbreken valt nog af te wachten, aldus Philipsen. Wel zal er in het komend jaar meer aandacht zijn voor het wetenschapsbeleid.

Afstudeerrichtingen

Van de geslaagden zet 18% zijn studie voort in de afstudeerrichting Verplegingswetenschap. 50% heeft gekozen voor Beleid en Beheer van Gezondheidszorgvoorzieningen, terwijl 32% naar Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding is gegaan.

M.P.

vervolg van pagina 6

vraag is de vraag of dit voorstel, bij eventuele invoering, wel écht kwaliteitsverbeterend zal werken. Anders gezegd; komt die nieuw verworven kennis, die getoetst zou moeten gaan worden, ook de kwaliteit in de dagelijkse praktijk ten goede? Om die kwaliteit te beoordelen, moet het dagelijkse werk van de artsen getoetst worden, maar dat wil de KNMG niet. Hier ligt de controverse met de overheid, die ook hier een wet in voorbereiding heeft: de wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG). In het voorontwerp van de BIG staat onder artikel FI, dat handelt over de kwaliteit van de beroepsuitoefening, dat bij algemene maatregel van bestuur o.a. gesteld kunnen worden:

- eisen t.a.v. de technische uitrusting van praktijkruimten
- voorschriften ter zake van het deelnemen aan bepaalde wijzen van toetsing van bepaalde handelingen
- verplichtingen tot bijscholing.

Deze overheidsvoorstellen richten zich dus duidelijk op de kwaliteitsbewaking van de medische praktijk (handelingen), in tegenstelling met het KNMG-plan. Is dat laatste dan zo slecht? Nee, helemaal niet, maar het is erg eenzijdig, summier en (N.B.) staat loodrecht op de overheidsvoorstellen, die door de KNMG op grond van de opzet (algemene maatregel van bestuur) slecht genoemd worden.

Tactiek

Waarom werkt de KNMG niet beter samen met de overheid om in overleg een goede regeling op te stellen, maar poneert ze een alternatief voorstel dat in het geheel niet aansluit bij de bestaande plannen? Ook hier geldt: eigenbelang vóór alles, ook voor het kwaliteitsbelang! De gedachtengang van de beroepsorganisatie is waarschijnlijk als volgt: 'Toetsing kom er, met of zonder ons; laten we daarom (snel) zelf iets opstellen, dat veel verwarring scheidt en heel wat belooft, maar tegelijkertijd erg veel tijd kost voor het werkt.'

Prognoses

Hoe moet het nu verder? De LHV-plannen lijken niet haalbaar; een nieuw vestigingsbeleid gaat er veel eerder dan in 1988 komen, daarvoor is de overheid al te ver gevorderd en de druk vanuit parlement (zeker met dit kabinet) en maatschappij is te groot.

Het toetsingsvraagstuk ligt veel moeilijker. Hier is elke nieuwe ontwikkeling, zelfs voor mensen in het vak, zoals drs. P. Kerkhof (hij houdt zich binnen de RL o.a. bezig met postacademisch onderwijs) telkens een volslagen verrassing.

M.v.d.S.

Nieuwe keuken in gebruik genomen

Fakulteit der Geneeskunde

EXAMENREGLEMENT 1981/1982

Overeenkomstig het gestelde in artikel 14, lid 2 van het Examenreglement heeft de Studie Resultaten Commissie (S.R.C.) voor het studiejaar 1981/1982 de volgende criteria vastgesteld:

Kriteria inzake voortgang van de studie

Voor de overgang van het 2e naar het 3e curriculumjaar is vereist dat:

- bij twee van de laatste drie voortgangstoetsen een resultaat gelijk of boven de zgn. negatieve skoregrens is behaald;
- de laatste vaardigheidstest als voldoende is beoordeeld;
- voldaan is aan de formele criteria.

Indien aan het eind van het studiejaar niet is voldaan aan bovengenoemde criteria zal de student als regel het 2e curriculumjaarprogramma opnieuw moeten volgen. De S.R.C. kan evenwel besluiten tot voorwaardelijke toelating tot het 3e curriculumjaar. Voorwaardelijke toelating houdt in, dat de studieresultaten na de decembertoets opnieuw bezien worden. Indien de student dan opnieuw niet voldoet aan de criteria, vindt terugplaatsing naar het 2e curriculumjaar plaats.

Voor overgang van het 4e naar het 5e curriculumjaar is vereist dat:

- bij twee van de laatste drie voortgangstoetsen een resultaat gelijk of boven de zgn. negatieve skoregrens is behaald;
- De laatste vaardigheidstest als voldoende is beoordeeld;
- voldaan is aan de formele criteria.

Indien aan het eind van het studiejaar niet is voldaan aan bovengenoemde criteria zal de student als regel het 4e curriculumjaarprogramma opnieuw moeten volgen. De S.R.C. kan evenwel besluiten, dat de student aan het 5e jaarsprogramma mag deelnemen, zodra aan de criteria wel voldaan is. De S.R.C. kan bovendien besluiten tot voorwaardelijke toelating tot het 5e curriculumjaar. Voorwaardelijke toelating houdt in, dat de studieresultaten na de decembertoets opnieuw bezien worden. Indien de student dan opnieuw niet voldoet aan de criteria, kiest de S.R.C. uit de twee volgende maatregelen:

- terugplaatsing naar het 4e curriculumjaar;
- onderbreking van het 5e jaarsprogramma tot het moment, dt wel is voldaan aan de gestelde criteria.

Uitreiking van diploma's

Voor uitreiking van het kandidaatsdiploma is vereist dat:

- het 3e curriculumjaar geheel of bijna geheel is gevolgd;
- bij twee van de laatste drie voortgangstoetsen een resultaat gelijk of boven de zgn. negatieve skoregrens is behaald;
- de laatste vaardigheidstest als voldoende is beoordeeld;
- voldaan is aan de formele criteria.

Voor uitreiking van het doctoraaldiploma is vereist dat:

- het 5e curriculumjaarprogramma geheel of bijna geheel is gevolgd;
 - bij twee van de laatste drie voortgangstoetsen een resultaat gelijk of boven de zgn. negatieve skoregrens is behaald;
 - de laatste vaardigheidstest als voldoende is beoordeeld;
 - voldaan is aan de formele criteria.
- Indien niet voldaan is aan bovengenoemde criteria, wordt de uitreiking van het diploma uitgesteld tot het moment, dat wel aan de criteria voldaan is. Een dergelijk uitstel beïnvloedt niet de studievoortgang.

Toelating tot het artsexamen

Voor toelating tot het artsexamen is vereist dat:

- het doctoraaldiploma behaald is;
- het totale curriculumprogramma doorlopen is;
- bij twee van de laatste drie voortgangstoetsen een resultaat gelijk of boven de zgn. negatieve skoregrens is behaald.

N.B. Herziening van deze criteria zal plaats vinden, indien wijzigingen — goedgekeurd door de Fakulteitsraad — dit noodzakelijk maken.

Formele criteria

Als formele criteria zullen gehanteerd worden:

- deelname aan het keuze-onderwijs;
- deelname aan activiteiten i.v.m. attitude-vorming;
- deelname aan geprogrammeerde activiteiten zoals de onderwijsgroepsbijeenkomsten, praktika, bezoeken aan instellingen e.d.;
- deelname aan programma-, summatieve- en formatieve evaluatie activiteiten.

voortgangstoetsen 1981 — 1982

De voortgangstoetsen in het studiejaar 1981/1982 worden afgenomen op:

vrijdag 25 september 1981

vrijdag 11 december 1981

vrijdag 5 maart 1982

vrijdag 14 mei 1982

telkens van precies 09.00 uur tot uiterlijk 13.00 uur.

De lokatie van afname van deze toetsen is:

Sporthal 'de Heeg' voor studenten van het tweede, derde, vierde, vijfde en zesde studiejaar.

Buurtcentrum 'de Boeckel' (gelegen naast sporthal 'de Heeg') voor de eerstejaars studenten.

Meer specifieke informatie m.b.t. de gang van zaken rond deze toetsen, alsmede het reglement van orde voor de voortgangstoetsen is opgehangen op de publikatieborden (Hoofdgebouw, 2e verdieping). Ook voor eventuele veranderingen in data, tijdstippen of dergelijke dient men de publikatieborden geregeld te raadplegen.

Sport

Nieuws van het Bridgefront.

Na een vakantiepaauze van 3 maanden komt ook de Bridgeclub weer tot activiteit. Het is de club zelfs gelukt een gediplomeerd bridgeleraar van de Nederlandse Bridgebond te charteren voor het verzorgen van de cursus voor beginners. Deze cursus is ook zeer geschikt voor iets verder gevorderde bridgers die eens op 'herhaling' willen. Deze door de Heer Th. v. Bracht (een bekende naam in de bridgewereld) te geven cursus zal uit 12 lessen bestaan en is gebaseerd op het tegenwoordig veel gespeelde ACOL-systeem. In principe hebben de lessen plaats in het KOKO-gebouw aan de Hoogbrugstraat numero 1, en wel op de donderdag van 18.30-20.00 u. Per persoon bedragen de kosten f 5,- voor de gehele cursus. Voor belangstellenden hangen er intekenlijsten op het BMC alsook op het hoofdgebouw, het Bonnefantencentrum en het KOKO-gebouw.

Wel moet vermeld dat er slechts een beperkt aantal plaatsen is, zodat potentiële deelnemers niet te lang moeten wachten met hun beslissing. Eventuele verdere informatie te verkrijgen bij Jean Simons, 2e jaars student MF.

Personele Zaken

INTERNE VAKATURE

Functie: Administratief Medewerkster (28 uur per week) bij de capaciteitsgroep Huisartsgeneeskunde (B.M.C.).

Taak: administratief/sekretariële ondersteuning van m.n. de coördinator van het praktisch medisch onderwijs in de huisartsenpraktijk.

Vereist: middelbare school, sekretaressen-opleiding, ruime werkervaring. Hoge mate van zelfstandigheid, akkuratessse en een goed organisatievermogen.

Salariëring: afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring tot max. f 2.432,- bruto per maand (schaal 32).

Inlichtingen: bij Tonja Mol, Huisartsgeneeskunde, tst. 615/617.

Sollicitatie vóór 1-10-1981 bij dienst Personele Zaken, tst. 340.

Studentenzaken

Culturele en creatieve vorming

Het **Kreatief Centrum - CCV** geeft hoge kortingen voor studentengroepen bij onderstaande cursussen.

Voorwaarde is alleen, dat de groepen bestaan uit een minimaal aantal studenten (12).

Opgeven voor deze cursussen moet gebeuren vóór **29 september a.s.** bij: Juliëtte Creemers, afd.

Studentenvoorzieningen R.L. tst. 306 kamer 320 Hoofdgebouw.

De cursussen zullen bij voldoende deelname in oktober van start gaan. Kursusmogelijkheden zijn:

Edelsmeden, textiele werkvormen, tekenen/schilderen: 30 lessen van telkens 2 uur en 15 min. voor f 144,- (excl. kostprijs voor benodigde materialen);

Toneelworkshop: 30 lessen van 2 uur voor f 114,-

Dramatische Expressie: 15 lessen van 2 uur voor f 57,-.

De cursussen Jazzballet en Volksdansen voor beginners en gevorderden (resp. op maandag- en donderdagavond), zullen waarschijnlijk eind oktober van start gaan. Opgave door studenten en medewerkers hiervoor is nog mogelijk tot 26 oktober. Uitgebreidere publicaties omtrent plaats, uur en kosten zullen nog volgen.

Studium Generale Vierluik

Het fenomeen popmuziek

Als men lukraak iemand zou vragen wat hij als 'popmuziek' beschouwt, dan zou men rekening moeten houden met een breed scala van antwoorden. Uiteenlopende muzikale attracties, variërend van Pink Floyd tot Boney M., van BZN tot Bob Dylan passen erin om nog maar te zwijgen van Vader Abraham en Denny Christian met zijn Masipulami. 'Popmuziek' is kennelijk niet veel meer dan een verzamelnaam, die een enorme brede lading dekt, en elke afbakening houdt een keuze voor onvolledigheid in.

Eén ding is zeker: Het is de grootste hit die de commerciële cultuurindustrie tot nog toe heeft uitgevonden; er wordt jaarlijks meer geld aan verdient dan aan theater, het boekwezen en de filmindustrie samen. En dat voor een fenomeen dat nog geen dertig jaar oud is. Interessant voer voor musicologen en cultuursociologen. Onlangs werd er dan ook al een 'International Conference on Popular Music' georganiseerd.

Het Studium Generale gaat in de maand oktober een confrontatie met 'Popmuziek' aan. Een afwisselend programma met spreekbeurten, discussies en natuurlijk live-muziek ligt voor ons in het verschiet. Vooraf blikken we alvast even terug op een turbulente historie.

Het begon eigenlijk allemaal in de Verenigde Staten met Bill Haley en zijn Comets, ongelooflijk populair in de periode 1954-1959. Haley was de eerste blanke vertolker van de op afro-ritmes en neger-blues gebaseerde 'Rock and Roll'. Zijn muziek sloot prachtig aan bij de gevoelens van de eerste na-oorlogse tienergeneratie: Dansen op de 'Rock and Roll' muziek uit de juke-box en rijden in de snelle Cabriolet van je vader, dat was het helemaal. Met zijn opzwepende band gaf Bill Haley een aantal legendarische optredens in Londen en Berlijn, waar agressieve fans een spoor van vernielde zalen en wanhopige clubeigenaren achterlieten.

In het kielzog van Haley werd de 'Rock and Roll' waanzinnig populair, met als belangrijkste representanten: Little Richard, Chuck Berry, Fats Domino, Jerry Lee Lewis en natuurlijk niet te vergeten Elvis Presley. Zijn agressieve en vaak sensuele podiumacts braken met alle normen die tot dan toe in de showbusiness golden.

De 'Rock and Roll' koorts waaide pas in het begin van de zestiger jaren over naar Engeland; daar schoten de tienergroepjes als paddestoelen uit de grond. De Beatles, de Rolling Stones en the Who zullen wel altijd de belangrijkste onder hen blijven. Zij gaven gedrieën uitdrukking aan de gespletenheid van de engelse jeugd - de Beatles als vertegenwoordigers van de bebrilde, zachtaardige intellectueel, de Stones als idolen van de agressieve straatschoffies en de Who als spreekbuis van de destructief elitaire mods - .

Er is geen band geweest die de eenvoudige 'Rock and Roll', 'Blues' en 'Country' met zo'n stormachtige vaart in de richting van de tegenwoordige popmuziek heeft geduwd als de Beatles. Met hun wispelturige creativiteit legden zij de fundamenten voor wat later de 'Hard Rock', 'Symfonische Rock', 'Country Rock' en 'Psychedelische Rock' zou worden.

De Rolling Stones hebben veel meer als de Beatles de strikte 'blues' als constant muzikaal uitgangspunt genomen. Ze ontpopten zich snel na hun oprichting als een deviante, gezagsondermijnende groep met zeer opruiende optredens en de schrik der gezagsdragers.

De Who heeft muzikaal misschien niet zo sterk haar stempel op de latere ontwikkelingen gedrukt, ze is wel het prototype geworden van de totale rockgroep: aan de introverte, bewegingsloze bassist, de fel dynamische drummer, de spectaculaire gitarist en de op de voorgrond tredende zanger heeft een hele generatie popmusici zich gespiegeld.

Tot ver in de zestiger jaren bleef 'Popmuziek' een ongedisciplineerd, schorumachtig en tegendraads karakter uitstralen. De burgerlijke orde en commerciële industrie wilden er het liefst zo weinig mogelijk mee van doen hebben. Met Woodstock realiseerde de commercie zich dat er met popmuziek veel geld te verdienen viel. Het betekende een mijlpaal in

de pophistorie, waarna de nadruk voorgoed niet meer op de groepen, maar op de managers, de platenindustrie, het grote geld kwam te liggen. Daarmee verdween het baanbrekende karakter dat de popmuziek tot dat toe gekenschetst had. In 1976 verschenen de Sex Pistols ten tonele.

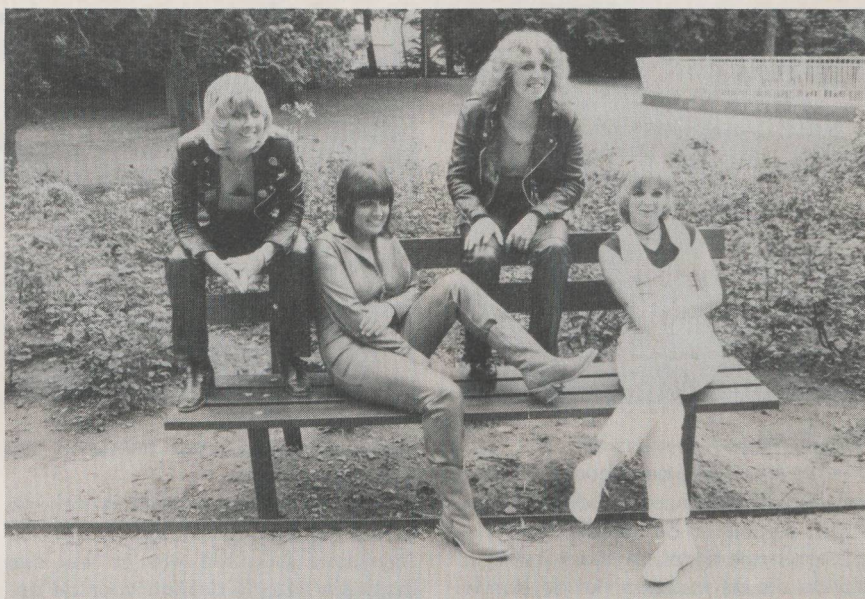
Met de indrukwekkende persoonlijkheid Johnny Rotten als voortrekker wisten de Sex Pistols op onnavolgbare wijze weer te geven wat de nieuwe generatie bezielde. Tijdens hun live optredens herleefden de oude taferelen van de Stones- en Beatlesconcerten. De groep tro een spoor van vernielingen door Engeland, maar de vonk sloeg over op het publiek. De ene punkband na de andere werd opgericht en de New Wave was een feit. Elvis Costello, The Police, Joe Jackson, The Jam en The Clash groeiden uit tot wereldniveau.

Het is een onmogelijke en overbodige opgave om de 'Popmuziek'-jungle van het ogenblik systematisch te beschrijven. Er zijn legio goede groepen die steunen op allerlei muziekstijlen van vroeger en nu. Authenticiteit berust tegenwoordig op het op een unieke manier in elkaar weven van wat anderen al een keer hebben gedaan. Groepen inspireren elkaar, herartangeren elkaars nummers en spelen elkaars muziek.

Toch hebben veel popgroepen één ding gemeen: Ze balanceren op het dunne koord dat de muziekindustrie voor ze gespannen heeft. Op dat koord moeten ze hun artistieke trachten te bewaren binnen de commerciële doelstellingen van het platenbedrijf, want verkocht moet er worden.

Binnen het Studium Generale programma zal het 'Pop'-fenomeen vanuit verschillende invalshoeken belicht worden. De Donderdagen 15, 22 en 29 oktober en 5 november staan in het teken van de kritiek, de commercie, het cultuurbeleid en de sociaal-culturele aspecten van de muziek.

Na afloop van de lezingen en discussies zijn, telkens voor twee sets van drie kwartier, vier groepen gecontracteerd; te weten: De 'Prima Boys' uit Enschedé, de Engelse meiden (hard)rockgroep 'Wicked Lady', de blitz-formatie 'Nasmak' uit Eindhoven en de nederlandsstalige 'Frank Boeijen Groep' uit Nijmegen. **J.M.**

Wicked Lady

AGENDA

STUDIUM GENERALE (Aula RL. aanvang 20.00 uur)

- **Dinsdag 29 september:** Ssst . . . literatuur, met Andreas Burnier, in gesprek met Siem Bakker.
- **Dinsdag 6 oktober:** Moderne Duitse Cultuur. Lezing over beeldende kunst door Rudi Fuchs.
- **Donderdag 8 oktober:** Moderne Duitse cultuur. Lezing over de sociaal culturele situatie in Duitsland, door Ben Knapen.

STAARGEBOUW

- **Zaterdag 3 oktober** om 20.00 uur: Het Limburgs Symfonie Orkest onder leiding van Uri Mayer met werk van Mozart, Mendelssohn en Brahms (in de serie klassiek-romantische concerten).

NATUURHISTORISCH MUSEUM

- **Tot en met 2 november:** 'Leefbaar is anders', een tentoonstelling over zachte technologie, hier en in de derde wereld.

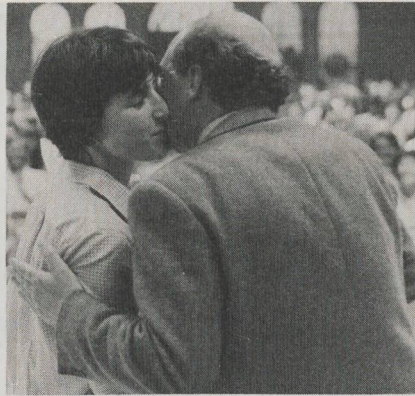
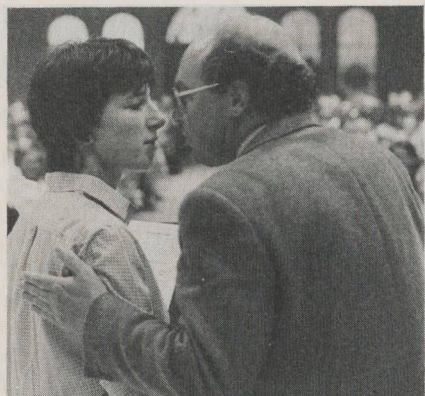
BONNEFANTENMUSEUM

- **Tot en met 15 nov.:** '5000 jaar vuursteenmijnbouw', een overzichtstentoonstelling.

FILMHUIS MAASTRICHT

- **Donderdag 24 tot en met zondag 27 september** om 20.00 uur: 'Citizen Kane' van Orson Welles en om 22.30 uur: 'The big store' van de Marx Brothers.
- **Maandag 28 en dinsdag 29 september** om 20.00 uur: 'La notte' van Michelangelo Antonioni.
- **Woensdag 30 september** om 20.00 uur: Mannenfilmcircuit met 'Ixe' van Lionel Soukoz.
- **Donderdag 1 tot en met zondag 4 oktober** om 20.00 uur: 'Aria voor een atleet' van Filip Bajon en om 22.30 uur: 'Jules et Jim' van Francois Truffaut.
- **Maandag 5 en dinsdag 6 oktober** om 20.00 uur: 'Barravento' van Glauber Rocha.
- **Woensdag 7 oktober** om 20.00 uur: 'Die Betörung der blauen Matrosen' van Ulrike Ottinger.
- **Donderdag 8 tot en met zondag 11 oktober** om 20.00 uur: 'Der Neger Erwin' van Herbert Achternbusch en om 22.30 uur: 'Bye Bye Brasil' van Carlos Diegues.

ACHTTERROM IS 'T KERMS

De kus

Bij elke feestelijke gelegenheid hoort wel een klapzoen, dus ook een juffrouw: een kleine blonde als de koningin een brug opent en een volwassen blonde als de winnaar van de Ronde van Wijnandsrade moet worden gehuldigd.

Ook in academische kringen, waar de mannelijke bestuurders ondanks de inspanningen van de echtgenoot van drs. Eegje Schoo nog niets van hun monopolie zijn kwijtgeraakt, wordt het bereiken van mijlpalen doorgaans bezegeld door 2 getuiste herenlippen in aanraking te brengen met 1 schuchter blozende meisjeswang.

Aan een niet meer zo bevriende instelling te Tilburg pakte dat ceremonieel verkeerd uit door toedoen van de plaatselijke vrouwenbeweging. Het Hogeschoolbestuur had enig vertoon georganiseerd rond de uitreiking van de 6000-ste kollegekaart. Niemand minder dan de echtgenoot van drs. Eegjs Schoo was uitverkoren de kaart symbolisch te overhandigen aan de gelukkige. Toevallig was dat een persoon van het vrouwelijke geslacht. Wel een verdacht toeval vond de vrouwenbeweging. Ook de 5000-ste student was een vrouw. Vreemd voor een instelling die vele malen meer mannen dan vrouwen onder haar ingeschreven telt. Dus was er een demonstratie georganiseerd die de plechtigheid, gekoppeld aan de opening van het academisch jaar, moest verstoren. Die verstoring kwam er ook, maar niet alleen van de vrouwen. Ten eerste had de echtgenoot van drs. Eegje Schoo op het laatste moment nog een plaatsvervanger gestuurd in de persoon van meneer Leibbrandt, nu nog directeur-generaal voor het Hoger Onderwijs, straks topman van de Open Universiteit, en ten tweede zorgden andere demonstranten ervoor dat de zitting vroegtijdig opgebroken werd en het gezelschap hoogwaardigheidsbekleders de rituelen afwerkte achter gesloten deuren. De gelukkige 6000-ste

moest volstaan met een handdruk van Leibbrandt.

Bij de feestelijke uitreiking van de eerste propedeuse-diploma's aan de Algemene Fakulteit was er wel een klapzoen van de dekaan voor de gelukkige eerste gediplomeerde. Verdomd, een vrouw. Toeval? Welnee, vrouwen zijn aan de Algemene Fakulteit verre in de meerderheid, onder de studenten wel te verstaan. Van de zojuist gearriveerde lichtung is maar liefst 80% vrouw. Vorig jaar lag dat percentage iets lager, rond de zestig procent.

Hoogbegaafd bedreigd

We hebben er bij alle kopzorg om de slachtoffers van verhoogde kollege- en inschrijfgelden niet zo op gelet, maar het Nederlandse onderwijs kent nog een categorie bedreigden: de hoogbegaafden. Behalve de 'Vrienden van

het gymnasium' heeft nu ook de scheidende minister Pais zich hun lot aange trokken. In een speciale notitie bij zijn begroting vraagt hij voor hen aandacht.

'Hoogbegaafden,' schrijft Pais, 'lopen de kans om beladen te worden met het odium van elitarisme, ook al geven zij daar zelf geen aanleiding toe. Dat zou ertoe kunnen leiden dat zij hun talenten verborgen houden of zich eenzijdig op de ontwikkeling van hun talent toeleggen en zich voor andere gebieden afsluiten.'

Een verdere differentiatie binnen de klas en individualisering van de leerweg lijkt hem het middel om de hoogbegaafden aan hun trekken te laten komen. En verder kunnen ze misschien in weekend- of zomerkursussen hun lusten botvieren op ruimevaart, meteorologie, mikro-elektronika, psychologie of filosofie, waar die andere kinderen toch te stom voor zijn. D'r komt op korte termijn een advieskommissie, belooft Pais.

Er is trouwens ook behoefte aan een programma voor 'excellent universitair onderzoek', vindt de ex-minister. Talentvolle onderzoekers dreigen momenteel een 'lost generation' te worden. Maar zo'n programma is een probaat middel voor: de aanstelling van excellente gepromoveerden, de financiering van researchhoogleraren door ZWO, een onderzoekverlofprogramma en een bijpassend apparatuurbedleid.

De Einsteins in spe kunnen opgelucht ademhalen.

Juist voordat hij tot een hoge bestuurlijke functie binnen de universiteit wordt geroepen, vond prof. dr. Coen Hemker de tijd om de Coupe Alliance in de wacht te slepen, waardoor hij beschouwd moet worden als de beste amateurkok van Nederland. Wat Hemker ons als toekomstige rector gaat bereiden, is nog niet zeker; of de coupe een lijdensbeker wordt, evenmin. Wel is bekend dat een plaatselijke studentenvereniging van plan is een cursus te starten onder de naam 'Koko-RL-en met Hem'.